

הרהורים בעקבות הספר "על גבול התמורה" - יוסף אחיטוב

מאיר רוט

הסלקטיבי שלי אסתטייע במאמר חז"ל: "אין אדם לומד אלא מקום שליבו חופשי" (2), שגם אחיטוב עושה בו שימוש להצדקת קידמיות ערכיות ופדגוגיות בתחום לימודי תורניים. מתוך פסיפס המאמרים אנסה לשרטט את סיפורה של "תורה ועובדיה" כיום, בשלבי המאה העשרים.

אופיינית לספר עמדתו האישית של אחיטוב באחד המאמרים היותר מרתקיים על: 'הרהורים על סוד קסמו של הפונדמנטליים', עדשה המבטאת בתמציאות את הכאב על השבר של הדתיות 'נאורה' בימינו, "...אני מוטרד משום שמייבט חלומותי הולכים ומתנפצים אל מול העובדה שכוח משיכתו של העולם הדתי הלא פונדמנטלי פוחת והולך. הגישה 'נאורה' אל ההוויה הדתית אינה זוכה להצלחה רבה. עובדה היא שדווקא העמדה הפונדמנטלית זוכה להצלחה וכובשת לבבות" (שם עמ' 58).

במשפטים אלו מקופלת הטרגדיה של הציונות הדתית שלא השכילה להעמיד זרם מחשבתי, תפיסה הגותית ומשנה סדורה 'הלכה למעשה', שייעמדו בפני פריצת הפונדמנטליים השוטף בדרכו Umzdot binim 'פשרניות'. כאן המקום להעיר, שהמושג פונדמנטליים עלול להיות בעייתי למי שמאיצה הגדירה של קיזוניות דתית, הוא מצד הדיקן ההיסטורי וכן מן הבהיר

עקבא ארנסט סיימון הגדר את האידיאל של תורה ועובדיה: "תלמיד-חכם, חלוץ". יוסק'ה אחיטוב, מחבר הספר 'על גבול התמורה' (נו) ראוי ללא כל ספק לתואר הנ"ל. ידיעותיו חובקות העולם והיהדות, מקוריותו יכולתו להתהלך בתוך דיסיפליינות מדעיתות שונות המרוחקות זו מזו, מרשימות הספר לוקח אותנו לדודה של מסעים מרתקיים בנושאים אותם מכנה אחיטוב באפיקו האופייני לו כל כך: עיון במשמעותי יהודיות בימינו". עשרים ושלושה פרקי הספר מכילים עולם ומלאו, כפי שניתן להיווך בклות על ידי הצצה חוטפה בנושאי המאמרים ובהערות אשר בסופם. רשימת מקורותיו מרשימה, כוללת את גדולי ישראל, ראשונים ואחרונים, שתלקם אף איינו מוכר לציבור הדתי המשכיל, וגם בעולם היישיבות אין הם נישאים על שפתו התלמידים. במקביל מפליג אחיטוב אל שטחי מודיעם: היסטוריה, ביקורת המקרא, פילוסופיה, פסיכולוגיה סוציאלוגיה, אנטropולוגיה, בלשנות, וככללה. לא באתי כאן לסקור בצורה שיטית את כל שטחי התעניינותו של אחיטוב; ברצוני להתמקד בהם גם נושאים הנitetנים להגדירה Umzdot Datiot Aintektaot Umchakiot, לעמדות דתיות קיומיות. זאת בגיןן שתרומות המחבר בהן הינה סגולית ורבת ערך, אך הדיון בהן ידחה לפי שעה מפני העוז והחן של הראות. במעשה הבחירה

מבקש לשמר על כוח סמכותו הפטרייאכלי. [נושא זה ראוי להזכיר גם בחברה הדתית המודרנית אשר בעוד "אמני תוע" ואחרים מבקשים להילחם על זכאות האישה למלא התפתחות האנטלקטואלית, תרבותית, מקצועית ותורנית - בחברה הפונדמנטאליסטית, מוחזרים את האישה אחר כבוד' לתפקידה הביוווגיים.]

אחיטוב חש כי אי אפשר לפטור במשיכת כתף את בעיית המוסר המיני בחברה שלנו, על ידי הבהיר האבסורד שבתפיסה החברתית החרדית ההופכת את כוחו של המין לדמוני ומאים מחד, וע"י הבעת עצועע עמוק מן המתרינות המיניות נטולת הסיגים של העולם החילוני מאידך. כאן, אולי יותר מבנקודות רבות אחרות, קשה להצדיע על איזו דרך בניינים, מעון 'שביל זהב' אשר תפלס נתיב שיפוי בין שני קצוות המגלאים שתי התייחסויות לא בריאות כלפי היצור המיני. בדורנו נוצר פער גדול בין תפיסות רפואיות רוחות לבין תפיסות דתיות מקובלות, תאוריות סקסולוגיות נפוצות מפיעות חטאים מדוארית מתוחות הקטגוריות של חטא,

"לא רחוק לומר שבעניין זה המסריהם המגיעים אל כל מי שחי בתוך מה שקרווי 'המרחב התרבותי הכללי' הם כמעט הפוכים" (שם עמ' 82).

لتופעה זו השפעה שלילית קשה על עולמות של מתבגרים אשר ראייתם התרבותית ותפיסתם המינית קרובה לזו החילונית ורק חותבת הדת הפורמלית מאלצת אותם להזות בחטאיהם בלבד שהם עצם מרגשיים בהם כעובי עבירה. הפעול היוצא מכך - רדיות בחוויה הדתית המלאה בהרגשה של צביעות וזיווף. באופן זה נמנעת מהאדם המודרני היכולת הדתית של שיפור מעשיו

העניני, אך בעצם זה הולך אחיטוב בעקבות ההגדרות של בידרמן וכשר (3). לפי תפיסתם, עולמו של הפונדמנטאליסט הינו נוקשה ודוגמתית: הוא דוחה כל שיטה ביקורתית או מחקרית, נצמד לפרשנות מסורתית ודוחה כל פרוש ההיסטורי או בלשוני לטכטים הזרתיים. מכך נובעת גם התנכרותו למדע ולעיסוק המדעי העולמים לעורר שאלות מביכות ולהסיט את העוסקים בו מון ההתקדמות בעניינים דתיים בלבד. הפונדמנטאליסט יכול, איפוא, להתקיים רק באורה תרבות שהוא יוצר לעצמו, באופן מסגורות קהילתיות שנורמות הדתיות - לפי השקפת עולמו - מקובלות בו ומהיבירות את כל חברי הקהילה. עיקר כוחה של תרבות זו בא לה מכך שהיא מתגמלת את חבריה בהרגשת שותפות ואחוות, ומשמשת כך כתריס מפני תופעות הניכור והדחיה שכנה נפוצים בחצי העולם המודרני.

נקודה אחרת שמעלה אחיטוב הינה שאלה המוסר המיני והעיסוק בו התופסים בעולם הפונדמנטליסטי מקום חשוב, כמעט אובייסיבי:

"תחום ההגדרה של מה שנחשב כ'בלתי צנוע' התרחב בהרבה. אפשר לראות בתופעה זו מעין 'תמונת ראי' של התופעה ההופכה, הקיימת בעולם התרבות העכשוויות, אשר הפכה את הגירוי האROUTי למרכיב מרכזי בתחום קידום השיווק והמסחר..." (שם עמ' 64)

ויצא איפוא, שהמתירות, היא אחד ממוקורות הדלק המזינים את העולם הפונדמנטליסטי הרודף אותם עד חורמה. אגב, מחקרים בעולם המוסלמי מאשורים עד מהה זוז. מעמדה המתquizק של האישה בעולם המערבי מהוות איום על הגבר אשר

פטריאכלי.

ה הדתית

ו" ואחרים

שה למלא

תרבותנית,

בחברה

ה האישה

].

במשמעות

ברה שלנו,

שבתפיסה

כחו של

עת עצוע

נ הסיגים

אוילו יותר

ছציבע על

הבי' אשר

המגלמים

לפי היצר

ן תפיסות

ג דתיות

ן נפוצות

מתהום

ה מסרים

בתוך מה

כללי' הם

על עולמים

ותרבויות

לוניות וرك

ס להודות

שים בהם

רדידות

נכשא של

מהRADOM

ור מעשי

ה גראליזז

אזור בשני עולמות, עם רמז דק לפתרון הרצוי. יכול להיות שאחיטוב לא רצה להכנס לפירוט מרות הצעתו מפני החשש לעורר שדים מרבעם, או, אולי, מתוך החשש המלאה את הצוינות הדתית מראשיתה, ומונע ממנה להתעסק בהתאם ההלכה לרווח הזמן, גירה שמה תחشد בריפורמיים ר"ל. ואמנם נקל להבחן בעיליל בתוצאות השיליות הנבעות מהעדר התמודדות עם התביעות הדתיות. אך לא איש כאחיטוב יילך שבוי אחר קסמי התיקונים הדתיים המושגים במחיר 'שער' בעולם האורתודוקסי.

את דבריו הוא אומר מפורשות:

"...אף כי תפיסתנו את ההלכה היא תפיסה דינמית, הרי שאות ממדיהם השינויים וההתפתחויות קבוע אך ורק מנגנון ההלכה עצמו. נוסף למטען הידע על רקע של ההלכה צריך שייהי קיים גם מנגנון הלכתי מובהק ומוסמך, אשר בהפעלתו התקנית יוכל להציג פתרונות לשאלות מתבקשות. עיקרו זה נמצא כמעט ב'שורש נשמהנו' כציבור יהודי אורתודוקסי, בהשוואה לזרם הקונסרבטיבי או הרפורמי".

(שם עמ' 24).

מאמר מרתק נוסף בספר הינו ללא ספק, 'בעיות בחינוך ליראת שמים', העוסק בಗilioי לב מהול באיפוק באחד הנושאים הכאובים במחננו, שצלענו ממעטים לעסוק בו. לפי אחיטוב, 'יראת שמים' אינה שייכת לתחים החשיבה הפילוסופית, ואף לא לתאולוגיה, "היא שייכת מבון מסוימים הרבה יותר לפסיכולוגיה, לתחים הרגשי". הסיבה לכך, לדעתו, היא בכך שאופני הביטוי שלה הם התנהגותיים, ולא אינטלקטואליים, וזה נותן לבעליה את

והשאיפה לעליה בסולם המעלות האישיות הבונות חוויה ذاتית ממשמעותית. בדרךכו האופיינית מציע אחיטוב את הצעתו הנבונה הרואיה לתרגומם 'הלהקה למעשה':

"לחשבו נפש כללי, של המשמעות של התרבות שביבנו לגבי סוגיות המודעות לחטא, האמור להכתיב את הפרמטרים ואת האפשרות לתשובה. מודעות לבויות אלו והתמודדות עימן על ידי ניסוח מחדש של התביעות הדתיות על רקע הביעות המוסריות והעמדות הערכיות שבתוכן התרבות המודרני, רק אלו עשויים להתפתח במשך הזמן לככל תשובה הולמת וראויה".

(שם במאמר 'על המודעות לחטא', עמ' 83).

במשפטים אלו מקופלת הטרגדיה של הציונות הדתית שלא השכילה להעמיד זרם מחשבי, תפיסה הגותית ומשנה סדרה ההלכה למעשה, שינמדו בפני פריצת הפונדמנטליزم השוטף בדרך עמדות ביןיהם 'פרשניות'.

גם בנקודת זו אפשר לראות את יהודו של אחיטוב, אשר בתור מהנד אין יכול להתייחס לנושא 'תודעת חטא' רק כנושא אינטלקטואלי, ולתרום לכך עוד מאמר אחד מדיין. הוא מציג את הנושא מתוך עמדה קיומית קונקרטית, מן ההיבט הבועיתי של

מבל שבסבירותו לעצמו במלוא הכנות, ללא מליצות ומאמטורות, את השילוחות האישית והקבוצתיות שלנו, נעמוד נכלמים ובושים מול אנשים אשר בירורו לעצם עמדות יסוד בהוויה הדתית שלהם. מפגש אופייני כזיה מתואר על בני הקיבוץ הדתי' השבים משאה קצהה בישיבה וחשים מעין רגש נחיתות כלפי עולם הקודש הנראה בעיניהם רוחני, הרמוני ושלם ביחס לח'י הקיבוץ הייטראלי' מבחן דתית. הם חשים כי "תורה אחת בישיבות, ותורה אחרת להם (בקיבוץ)".

מהי העמדה שיהודי מודרני צריך לנתקט בעולם שבו הוודאות התמימה נהרסה, הרלאטביזם הביבורתי הינו עמדת יסוד בכל הלא מחשבה, בכל דיסציפלינה מדעית ובכל פילוסופיה אישית קיומית? האם עליו למסור את יראת שמים בידי אלן הנתפסים בעיניו כפונדמנטליים ולהסתפק עבד עצמו ובני ביתו בפিורדים מעלה שולחן?

דומני שגם אנשי העיר השולחים את בנינו לישיבות תיכוניות ומשם לישיבות גבוהות נתקלים באותה התמודדות עם הבנים. גם אנו נאלצים "לקיים עם סמיר מיום בתום לימודיהם בישיבות, כדי להקל עליהם להפניהם וכונה את הערכיהם שקלטו

יכולת העמידה בפני הסביבה ונגדה. בתחום זה מכח אחיטוב על חטא קדמון בחינוך של 'הקיבוץ הדתי' אשר דאג בעבר יותר להטמעת ערכיהם בעלי אופי הומני ויושר אישי ופחות לשמרות יהודו של האדם הדתי' שעליו לאкор תמיד "שאת הדין וחוון אמיתי שלו עליו לתת לאביו شبשים, ולא לגרום אחר כלשהו...". משמעות החינוך ל'יראת שמים' היא להעצים את מידת הצדיננות, אולי אפילו על חשבון רמה מסוימת של ביקורתיות:

"מוחן ומזמין לכבות את צרו ולבטל את רצונו מפני רצון אבי שבשים, גם אם אין יכול לעמוד על טעמה של מצואה".

הגדרה זו של אחיטוב בעיתית ממבר ראשון, שהרי היא מקבלת את התפיסה החרדית מכאן ואת הגישה הטוענת לא-ירציאנו-אליות ביחס להתנהגות דתית מכאן. ביחס לתפיסה האמורה ברצוני להזכיר את פתיחת ספרו של רמח"ל 'مسئלת ישרים', המקובל בעולם היהודי בספר המביא ללימוד 'יראת שמים', וכך נאמרים הדברים שט:

"...שיתברר ויתאמת אצל האדם מה
חוותו בעולם, ולמה צריך שישים
מבטו ומגתו בכל אשר הוא عمل כל
ימיו".

כלומר, יסוד יראת שמים היא תודעת השילוחות עלי אדמות ומשלחות זו נגזרת העומק הפנימי של מעשה בני אדם. אף שההרגלים הטובים ומעשה המצווה הינם וודאי מטרת כל שיטה דתית, הרי ההתנהגויות הדתיות משמשות רק כדי ביטוי חיצוניים, וב ludii הקביעה המכוננת חסרים הללו אותו תוך המעניק להם מגמה ותכלית.

חכנות, ללא
וית האישית
ים ובוישים
עמדות יסוד
ז' אופייני כזה
ג' השבים
מעין רגש
זה בענייניהם
ויי הקיבוץ
ד' חשים כי
חוורת להם

22 ביטולם רימה

ת
תדרת
טבה,
עית
שית
ים סוד
יד אלן
ן
סתפקיד
רutan
וזנום?

לחים את
ליישיבות
זרdot עם
אם סמינר
גד' להקל
ד' שכללנו

ה ג'רליזון

בישיבות הగבותות, לשמר את החוויות
שכלטו שם, ולהשכיל לבנות על גביהם את
המשך חייהם...". כמו בקיבוץ כך גם בעיר,
גם אנו צריכים לעמול קשה כדי לשכנע
אותם עד כמה רציניים אנו בהכרת הארץ
של לימודים בישיבות הగבותות.
בשלב זה מגיע אחיטוב לאחת הנקודות
האיינטימיות ביותר בעולם האמוני של־
שםם. אצל החרדי החי ביותר בעולם של דואות
אמונות ובהירות בעקרונות הדתים, נוצרת
תחושה מתמדת של יראת חטא, הוא יודע
בדוק מה עליו לעשות גם כאשר אין הוא
עשה רצונו של מקום. לעומת זאת בחוגים
שלנו קיימת עמידות לגבי החובות הדתיות,
בעיקר בשל ראייתנו שההלהכה נבנית על ידי
שייקול דעת של הפסיק ואינה חתוכה
בקווים ברורים וחידושים. אמנם,
תהליך הפסיק מסתמך על מקורות ועל
מסורת פסיקה במהלך הדורות, אך אנו
יודעים היטב עד כמה מושפעת הפסיקה
בעמדות מטה־ההלהכה גם כאשר היא
מעוגנת היטב במקורות.

"גם ניסוח הכללים ההלכתיים הוא
לעתים קרובות הכללה מפרטים
הנמצאים במקורות עליידי סברא
ושיקול דעת. ככלנו יודעים שמקורות
איןם חד־משמעות. עוד יותר ברור
כי שייקול הדעת אינו אחד. גם
ఈ השהדיות נשמעים להוראותיהם
של בעלי סמכ', הרי האחرونים
נאלאים להפעיל את שיפוטם
האיש... ה'הלכה למעשה' היא
התנהגות לפיה עקרונות הכללים
שיקולים אנושיים על כל הטעויות
העלולות לחול בשיקולים אלו"⁽⁴⁾.

כאן נשאלת השאלה האם היא האמיצה והנוקבת: מהי
העמדה שיהודינו מודרני צריך לנתקות בעולם
שבו הווידאות התמיימה נהרסה, הרלוונטיים
הביקורת הינו עמדת יסוד בכל הlek
מחשבה, בכל דיסציפילינה מדעית ובכל
פילוסופיה אישית קיומית? האם עליו למסור
את 'יראת שםם' בידי אלו הנתפסים בעינוי
כפונדמנטליים ולהסתפק עבור עצמו ובני
ביתו בפירורים מעל שולחן?
כמו בשאר הדימויות הפדוגניות, גם כאן אין
לאחיטוב פתרון פשוט, והוא מציע להרבות
בלימוד התורה, מתוך הנחה שהתורה
תעניק את התוחשות הדתיות, שהרי אפיו
אותו איש החי בחוויה חילונית ברובה, "כל
עבדתו וכל הויתו הקיבוצית הדתית ניזונה
מן התורה". לא עוד, אלא הוא רואה בלימוד
התורה אמצעי המצמצם ומפנה את העולם
מאותה ניטרליות סתמית השופעת מכל
משי הימים יום. לימוד התורה אמרו להקרין
על הסתמיות של החול, ואם אפשר
להשתמש בלשון מיסתית "תשלח ניצוצות
אל תוך האפילה". אחיטוב גם מקווה
שהמצב הבסיסי של חוסר ודאות, שאנו
שרויים בו, ייצור

"לחץ מוטיבציוני בלתי פוסק ללימוד
התורה, אם כי בגונו אחר וושאנה
מלימוד התורה בחוגים המכונים
'פונדמנטלייטים'. הגוון המיויחד
שלנו בלימוד ההלכה יבוא לידי
ביתי, למשל, בהעמקה, בחיפוש
שורשיה והשתלשלותה, בנסיונות
לפרשה בשעת הצורך כדי להעניק לה
משמעות חדשה ורלוונטית בחיננו
שלנו" (שם עמ' 209).

כך, הוא מקווה להפוך את ה'חולשה'
למקור כוח. על ידי גiros דיסציפילינות של
ביקורת וספקנות אפשר יהיה להעמק בתוך

בשבת פ
החוף"
המשפט
הנעט"
מספר ה
הshawwa
התנועה.
תוצאה ש
לאומי מון
בעמדות ו
בקשר לע
המדינה כ
כרסום א
במשפט ה
בפסיקה;
בשנתים ו
בשני שטר
1. תקיקת
בעתיד פר
החוק הור
העיסוק, ו
וחירותו.
2. הפסיקו
חקיקתם
המשנה לפ
אהרון בר
יש הסכמו
לפחות במו
תיקפם של

הערות:

- 1) יוסף אחיטוב, "על גבול התמורה - עיון במשמעות יהודיות בימינו", בהוצאת האגף לתרבות תורנית, מינהל התרבות, משרד החינוך, תשנ"ה.
- 2) בבל, מסכת עבودה-זרה דף יט עמי א.
- 3) א' כשר ושי' בידרמן, "יהודות ופונדמנטלייזם", על הגותו של ר' יעקב מדן, 'דעת' 5, עמודים 25-38.
- 4) שם עמ' 208 מובאים בשם אליעזר גולדמן מתוך 'דעת' יב עמי 10.

את הספר "על גבול התמורה" של יוסק'ה
אחיטוב ניתן לרכוש במחair מוזל ב"מרכז
יעקב הרצוג" קיבוץ עין צורים, טל'
08-588451

ההלכה ובכל לימוד יהדות לענפיהם ולגלות את פניהם המרובים. במפגש של העולם העכשווי עם דורות קודמים וסופריהם נוכל לבנות באופן יצירתי עולם מריהיב של יהדות העשויה לקסום גם לאדם מודרני, אשר אינו מוכן לאין את הממציאות של מדעים ואמניות, או להפסיק לעיסוקים שבידייך, כרע הכרחי.

במאמר אחר, 'עינויים במצוות תלמוד תורה' עומד אחיטוב על השינויים שהחלו בקדימות ערכיות ופדגוגיות בבחירתה נשאי הלימוד התורניים, שינויים אלו מלמדים אותו על השפעת המקום והזמן על בחירת הקידימות ומשחרר אותו מן התפיסה הפשטנית הרווחת של לימוד תורה=לימוד גפ"ת (גמרא פירוש רש"י ותוספות), אומנם, אין בספר הצעה שיטתית חלופית כיצד צריך להראות אינונטו נושא הלימוד התורניים, אך מבין השיטין נראה שכליותה של התורה מתתקבלת, "דока" לאחר שיבת מגיחות מפליגות אל מרחב הדעת האנושית הכללית", ולא מתוך הצטטמות בכוכבי הלימוד הפונדמנטלייסטיים, המסתగרים מפני העולם שמחוצה להם.

אסיים במשאלת. לא רבים ספרי הלימוד העוסקים בנושא של יהדות כאן ועכשווי, הנלמדים בישיבות תיכוניות, אולפנות ותיכוןים דתיים. טוב תעשה המחלקה לתוכניות לימודים ביהדות משרד החינוך אם תאמץ לה את הספר ותמליץ עליו לבתי ספר. יהא זה רעיון משובח וMbps רוח מרענן להוציא את הספר 'בית נאמן', שכזכור חפשנו את טיבו ברבים, שעדיין משמש ספר לימוד رسمي, ולהציג במקומו את 'על גבול התמורה', שיכל להביא תמורה של ממש בתפיסה עולם המתגבשת של בניינו ובנותינו.

המשפט העברי במדינה מודרנית

סיכומה של שבת העיון באשקלון

יהודית אילן

חששו הגדול של הציבור החרד לערכים היהודיים הוא מן הפרשנות שתנתן בעתיד ע"י בתיהם המשפט, ובראשם בית המשפט העליון, כאשר תעללה השאלה אם חוק מסוימים סותר חוק יסוד או לא. חשש זה נובע מן הניסיון של השנים האחרונות האחרונות בפסקת בית המשפט העליון. דעת הקהל נסערה לאחרונה מפסק הדין של בית המשפט העליון בעניין ההכרה בזכויות בן זוג של דילאל-על, אליו מדובר בדבר הזוג נשוי. אולם זה איננו פסק הדין היחיד של ביהמ"ש העליון שעורר הדמים שליליים בקרב הציבור הדתי. זכור גם פסק דין בעניין בבלי, שבו הורה בג"ץ לבתי הדין הרבניים לפסק בעניין רכוש של בני זוג על פי חוק הכנסת, ולא על פי דין תורה. החדרה מפני המעורבותו הholistic והגדלה של ביהמ"ש העליון בכל שטחי המנהל והחאים הציבוריים.

המרצים בכנס היו:

* המשנה לנשיא בית המשפט העליון בדים, השופט פרופ' מנחם אלון, שהרצה על הנושא: "המשפט העברי - מהות והstorיה".

* פרופ' אריאל רוזן צבי, דיקן הפקולטה למשפטים באונ' תל-אביב, שנושא הרצאתו היה: "המשפט העברי בחזיות המציאות החילונית".

שבשת פרשת "וישב" התקיימה במלון "החוּף" באשקלון שבת עיון בנושא: "המשפט העברי במדינה מודרנית" מטעם תנועת "נאמני תורה ועובדיה".

מספר המשתתפים עלה על כל המשוער בהשוואה עם שבתאות קודמות שנערכו ע"י התנועה. השתתפות ערבה זו הינה בודאי תוצאה של תחושת החדרה הציבור הדתי לאומי מן הקרים שחל בשנים האחרונות בעמדות המוצהרות של קברניטי המדינה בקשר לערכיים יהודים ובקשר לאופייה של המדינה כמדינה יהודית.

carsos זה נובע מן התפתחות שחלה במשפט הישראלי, הן במשפט החוק והן בפסקה; התפתחות שקיבלה משנה תוקף בשנתיים האחרונות עקב ארועים חשובים בשני טחחים בעולם המשפט, והם:

1. קייקת שני חוקי יסוד האמורים להיות בעתיד פרקים בחוקתה של מדינת ישראל. החוק הראשון הוא חוק יסוד כבוד האדם העיסוק, והשני הוא חוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

2. הפסקה של ביהמ"ש העליון.

חקיקתם של שני חוקי הייסוד כונתה בפי המשנה לנשיא בית המשפט העליון, השופט אהרון ברק - מהפיכה חוקתית, היום, אכן, יש הסכמה כמעט כללית שחל מהפיכה, לפחות במובן זה, שחוקי יסוד אלה מבטלים תוקפים של חוקים הסותרים אותם בתוכן.

השופט מנחם אלון: מעורבותו היתרה של הבג"ץ מכרסמת באמון שרכש לו הציבור

אלון. "תגושים בג'י"

בבית המשפט העליון, אחד רCALE. לזכר אלה, בפעם דקה גודל בת הימנעות והצעדי גורלו אין לו. יכעה מספקת גבל מעתה המשפט העברי את מהר לעצם מך זה והוא בסמל אינטלקטואל כבוח להזקק לעברת משפטית שהוא לא יזרע מה לעשות אתה וכיצד להשתבש בה לזכך פרשנות של חוק. בהתים לפרשנות חוקים כבוד האות וחירותו אמר אלון כי בתקופה להחק נאסר כי מגדתו לא ניתן. שופטת תבונת את שחדה לדם רוח, אבל אי חמשה מדבר שקיים כבוד הדום, ואסאר גבור בבד עונה אמרים אחד לשני על כל סוגה אונס מביצי. אלון אמר כי הוא ווישס מDAO. בוגדים, בשתיים שעשו מאין לדרבי, שיש תורה בין ערבים יהודים לערכיהם וטומיקשייה, להעתק את הערכם ההדריביים. לדרבי, בשתיים שעשו מאין כבוד ווישס מDAO. לתוך הדום ניסח לבתים כמה שיירט פסקי דין בנוסח יידי לבסס את התוקה שלן על המשפט העברי. יוכANTI לכתב 2-12 פסק דין העוסקת בURITY רוחם של בוד האות, חירות, גנעת הפByte, גופש הגנואה וער, אמא.

שנת שוד אין

"אי מודאג מהגמה הדרין אקדמיית בית המשפט העלייה. עד לפני 10 שנים לא היה קיימת העתקה יתירה זו ואלנו, והוא יתירה קיימת בשום מקום בעולץ - כך אמר פרופ' מנטה אלה, לשער מושב נשיא בית המשפט העליון, לזכרי, צערבךתו זו והזקק של בג'י' גורמת לנו חמד לאדם הדיון בו."

אלון אמר את הדברים בראיון שהופיע ב'בזאר' אמצעי תורת עבדה. לדבריו, שופטת מאה נס בעשן ורם, ובשותה מתעד בשאר לות שון על גבול הפלישיה או אמנה וועת, אותה שליך את השפטות. היופראקסיסים נעשה בתום פרשנות ערבים, והוא שוכן איתן יכול להיות אובייקטיבי ו'בנאה אותו בשמודע בערכם'.

הערכת הציבור

אין מהדר ב'בזאר' המודרנית הזאת. היא של בג'י' גורמת 'זוק תבור' לא אונס. שופטת תבונת את שחדה לדם רוח, אבל אי חמשה מדבר שקיים כבוד הדום, ואסאר גבור בבד עונה אמרים אחד לשני על כל סוגה אונס מביצי. אלון אמר כי הוא ווישס מDAO. בוגדים, בשתיים שעשו מאין לדרבי, שיש תורה בין ערבים יהודים לערכיהם וטומיקשייה, להעתק את הערכם ההדריביים. לדרבי, בשתיים שעשו מאין כבוד ווישס מDAO. לתוך הדום ניסח לבתים כמה שיירט פסקי דין בנוסח יידי לבסס את התוקה שלן על המשפט העברי. יוכANTI לכתב 2-12 פסק דין העוסקת בURITY רוחם של בוד האות, חירות, גנעת הפByte, גופש הגנואה וער, אמא.

12/94 הארץ

затוך דוגמא אחת לכך, שאינו אונצרים לערות בשדות זרים על מנת לבסס את חוק זכויות האדם.

תמצית דברי השופט אלון הייתה, שכשם שהמשפט העברי נתן פתרונות למציאות

* פרופ' ברכיהו לפישץ, דיקון הפקולטה למשפטים באונ' העברית בירושלים, שהרצתה על הנושא: "מסורת המשפט העברי והמשפט הישראלי".

פרופ' אלון הדגיש בהרצאתו את העבודה כי רבים מערביי היסוד שקבעו מוקדם בפסקת בית המשפט העליון, וכמו גם בכנסת בחיקת חוקי היסוד, אשר רבים מן המשפטנים החלילניים סבורים שנitin ללימוד אותם רק מוחוקוטי המדיניות הנחשובות לנאורות ומתקדמות בתחום המשפט, כבר קיימים במורשתנו העברית מודורי דורות. הוא הביא כדוגמה פסק דין של על כס המשפט, בעניין מאסר החייב, עפ"י בקשה שהוגשה ע"י אגודת פר"ח, שם נידון מאסר החייב, כפי שמשרדי ההוצאה לפועל נהגו לישמו עפ"י חוק ההוצאה לפועל על יסוד מקורות מעולם הפסיקים החל מתקופת התלמוד וכלה במאה ה-17, הגיע השופט אלון למסקנה שהפעולה, כפי שנעשתה עד אז, אינה חוקית, משומש שהיא נוגדת זכות יסוד של חירות האדם, וכי אין לעצור חייב, מבלתי שתערך חקירה, ויכול שיש בכוחו לשלט, והוא מתחמק. בעקבות פסק דין זה תוקן חוק ההוצאה לפועל לפי רוח ההלכה.

בג"ץ"

ה ברך
בך של
נדוד
בעדרת
ד יעד
לקוואל
שפטיית
ת אמה
ר פרס

ל'סיד
אהוב
מכחטו
ת שיר
הרטה
לעכבר
ב שיד
זרם
א עלי^ת
ב כהן
ד ריב
בשיטפ
ד סט
הניב

12/94

צריכים
את חוקשכש
מציאות

גילוון

המשתנה במשך כל דורות הגולות, עד לפני כמה שנים, במשך התקופה שהייתה אוטונומיה לבתי הדין היהודיים בגולה, כך הוא מסוגל להמשיך ולתת פתרונות במצבות ההולכת ומשתנה גם בימינו, כי כך טבעה של ההלכה, שהיא הולכת ומפתחת לפי צרכי הזמן, כਮון בכוון לכללים המיוחדים לה.

המרצה ציין את הצורך בהמשיכות. המשכיות דרושה לא רק על מנת ליישם את ההלכה בזורנו, אלא גם על מנת לקיימה. בלי המשכיות אין קיום להלכה.

לדעתו, ההלכה צריכה גם להיות מודרכת מן המציאות, וגם להזריך אותה. הבעיה היא, שנטמעטו הדורות, ואין היום מפסיק שופטים שהם בעלי ידע כלשהו בעולם ההלכה, ולכן נדמה להם שיש לחפש את הפתרון במקומות אחרים.

אמנם, גם החלוניים מסכימים, שהמורשת המשפטית שלנו היא חלק מתרבות ישראל, אך הם אינם רואים בה מורשת משפטית מחיבת, ואינם מבינים את הצורך בהמשכיותה.

השופט אלון הצבע גמ על השוני האיקוני והמהותי שבין ערכי תורת ישראל הבאים לידי ביטוי במשפט העברי, ערכים שנוגעים ליחס שבין אדם לבודא, ולהיחסים שבין אדם לחברו, ובין הערך של המימוש העצמי של הפרט, הנחשב היום, לזכות היסוד החשובה ביותר ברוב ארצות המערב. ערך זה מוגבל רק במידה והוא פוגע בזולת.

המרצה הצבע על כך שבחקיקה של השנים האחרונות, נפתח פתח לשימוש במקורות ההלכה תוך יישום משפט המדינה. חוק יסודות המשפט שנחקק בתש"מ, 1980,

מן להעקרונות החירות, הצדקה, היושר והשלום" של מורשת ישראל בכל מקום שאין מענה למשפט.

כשם שהמשפט העברי נתן פתרונות למציאות המשתנה במשך כל דורות הגולות, כך הוא מסוגל להמשיך ולתת פתרונות במציאות ההלכה ומשנתה גם בימינו

נוסף על כך, חוקי היסוד שהזכרנו, מדגישים בסעיפים הראשונים שמדינת ישראל היא מדינה יהודית דמוקרטית, ולדעת המרצה, במקומות שמתעוררת השאלה של פרשנות חוקים לאור עקרונות חוקי היסוד האמורים, יש לפרש מנקודת סינטזה של "יהודית ודמוקרטית" כאשר יסוד "יהודית" גובר במקורה של סטירה בין שנייהם. המרצה עצמו ניצל כל הזדמנויות שהיתה לו על מנת להשען בפסקתו על חוק יסודות המשפט ועל פרשנותו למונח "יהודית ודמוקרטית" בחוקי היסוד.

דא-עלKA, שרוב השופטים בדורנו אינם אמונים על המשפט העברי, ולכן אינם משתמשים בcoli זה, ואולי גם אינם רוצחים להשתמש בו פסיקולוגית.

פרופ' רוזן-צבי הדגיש בהרצאותו את חיזיותו החיכון הקיימות והאפשריות לעתיד, בין הczibor החילוני לציבור הדתי בכלל, ובין רשות המשפט החילוני והמשפט הדתי בפרט. כדוגמא הובאו שני נושאים שבהם יש הרים

יחסים ממון בין בני זוג לפי דין תורה תוך התעלמות גמורה מבג"ץ.

בקשר לנושא מתן הכהרים, הזכיר פרופ' רוזנ-צבי פס"ד שנינן בשעתו לבקשתה של רקדנית בטן שפטורה מעובותנה, כי הרבנות לא הסכימה לתת הכהר למולנות שהעסיקו אותה. בג"ץ קיבל את עתירתה וקבע שפצעו בחופש העיסוק שלה, בעניין שאיננו רלוונטי לכשרות המזון. (בפועל הגברת לא יכלה לחזור לעובותנה בחרו"מ "מרוצנים" שלא להעסיקה, על מנת להבטיח לעצם קבלת הכהר.)

פרופ' ברכיהו לפישץ הזכיר בהרצאתו את העובדה שהשופט ברק חילק באחד מספריו את שיטות המשפט למשפחות ולתת משפחות, והגיע למסקנה שמשפטה של מדינת ישראל הוא ייחודי ואינו שייך לאף אחת מן המשפחות.

ביקורתו של המרצה היא שהמחבר הנכבד (ברק) סבור שההיסטוריה של המשפט הישראלי היא בדיקת בת 47 שנה, דהיינו מיום הקמת המדינה.

השופט ברק איננו מתעלם מן המורשת הגדולה של המשפט העברי, אלא שאינו רואה כל קשר בין לבין המשפט הישראלי של ימינו, ואינו רואה בה חלק ממפט מוזיב.

המשפט העברי נתפס כמורשת תרבותית, ולכל היותר היו משתמשים בו לשם השוואה,

סמכות לרשויות הפוולות על פי דין תורה, בקשר עם ציבור שאינו שומר מצוות. המקירה הבולט ביותר הוא מבון בית הדין הרבני, שעל פי החוק בישראל יש לו הסמכות היחידה לדון בענייני נישואין וירושין של כל האוכלוסייה היהודית, אשר ברובה אינה שומרת מצוות.

הנושא השני הוא מתן הכהרי כשרות, אשר לפי חוק המדינה הוא מונופול של הרבנות הראשית.

בשני תחומים אלו נוצרו נקודות חיכוך אשר לדעת המרצה ניתן היה להימנע מהן, או לרוץ אותן אם הייתה יותר התחשבות של כל צד במשנהו.

באשר לבתי הדין הרבניים, סבור המרצה שחלק הארי של הדינים מנוטקים מן המעצימות החברתיות בהם פסיקים. הם חיים בעולם התורני, מתוךו הם מגיחים למספר שעות ביום כדי לדון בענייניהם של אנשים שחווים במצב חברתי שאינה מוכרת להם כל צרכה, ושאים מעוניינים להכיר אותה, מפני שאינם מחשבים אותה.

תחותש האחריות שלהם בפסקתם אינה כלפי הקהיל הזה, גם לא כלפי המדינה ומוסדותיה שהם מקור סמכותם, אלא רק כלפי עולם התורה.

גם מביחם"ש העליון לא חסך המרצה ביקורת. לדעתו, התבאות בוטה של ביהם"ש העליון בפסקותיו, תוז' התרבות מרגישויות של ביה"ד הרבני, מושיגות את המטרה הפוכה מזו שלשמה נתנו.

המרצה הזכיר כדוגמה את העובדה שgam אחראי פסק דין בעניין בבלי שהוזכר לעיל, בתי הדין הרבניים לא חדרו לפסק בעניין

ורה תוך

יר פروف' שתה של הרבנות השעיסיקו בע שפגעו ורלונטי לא יכלה מושום העסיקה, בשר).

אתו את מספrio ג ולתת פטה של אף ליאך ר הנכבד המשפט דהינו,

עלם של א' בינה של זילק

רבותית, השוואה,

ג'יליו

יש להודות למאגרנים שהקדישו הרבה מזמן בהכנות הכנסת, ושכרם הוא הצלחה מירבית של שבת מלאת תוכן רוחני חשוב ביותר שהאריך את עינינו לראות ולהבין את הסערה הרוחשת סביבנו בימים אלו.

המරצה הביא דוגמאות למושגים משפטיים שהגיבו אליו ואשר אותם אנו מוכנים לקלוט בנפש חפזה, מפני שהם באים לכאהרמן מן המשפט האנגלי, אך בעצם המקור שלהם הוא במשפט העברי, אשר ממנו התגלו למשפט האנגלי. למשל הביא כללים מסוימים בדיני שטרות. דין-

שטרות אלה חדרו למשפט האנגלי ממונח הסוחרים היהודיים אשר כתבו את השטרות בנושא ברכותה ההלכתית, ולפעמים אפילו בלשון עברית או ארמית, ואת זאת-

המשפטנים בישראל אינם יודעים. המר掣ה התריע על המתק שחל בין ההתקפות העשירות של המשפט העברי ממקורותיו במשך שנים הגלות, לבין מה שהולך ומפתחת במדינתנו כיוון. לדעת כל המרצים, חלק ניכר מן הגורמים להתקפות השלילית במשפט העברי נובעים מחוסר ידע, ואףלו מבורות.

לדברי השופט אלון, "דור המיסדים" של ביהם"ש העליאן היה ברובו בעל רקע יהודיתורני, גם אם לאחר לימודיו פרק על תורה ומצוות, ואילו בדור הנוכחי חלק ניכר מן השופטים חסר ידע מספיק, כדי לעשות שימוש נכון במשפט העברי, או כדי להתמודד אליו. הכל הסכימו שתהליכי הדרך לתיקון המצב היא בחינוך דור צער של משפטנים יודעי תורה. ככל שירבו תלמידי חכמים בין המשפטנים, כך יגדל הסיכוי להחדיר את המשפט העברי המקורי לתוך המשפט המדיניה.

באי הכנס גילו עניין רב בנאמר, והיו מודעים היטב לחסיבות הדברים למען דמותה היהודית של המדינה אשר "בנפשו הם".

בלב איזה...

- ◆ חנוך המזcurות פروف' פנחס אלפרט ורחל, לוגל נישואיו בתם לימונו.
- ◆ חנוך המזcurות מאיר רוט ושותנה, לנבוד בר המצווה של בנים איתיה.
- ◆ מנהל התנועה לשעבר שמיר אחיטוב ואיליה, לנבוד בר המצווה של יתרו.
- ◆ חבורנו אברהם בורג, לוגל בחירותו ליו"ר הנהלת הסוכנות היהודית.

המודר פתוח לחברים המעוניינים לבקר את קייריהם - פרטיים במרחב התנועה.

בין פסח לעצרת לומדים

פרק אבות

אין כ"אליזנות - מסכת אבות

ללימוד המ██ח בקבוצות או יחידים
פורטם בטל. 2248862-33 ובטופס המצורך

רצף ותמורה

על הספר "הגות יהודית ב מבחון הדורות" - י. בן-שווין

דב רפל

מайдך גיסא, ובתשובה על כך אפשר לומר, שלא مثل "מתת סדום" הולם את השיטה, כי אם משל "העיר והעצים". נכנס אדם לעיר, ומספר בשובו שמצא שם בראשים ואלונים. כשהשאלתו במאה שונים הברושים מהאלונים, ציין האיש שורה של פרטים, שביהם כל הברושים שונים מכל האלונים. כשהשאלתו, מה משותף להם, גם אז ציין עשרות פרטים. רק פרט אחד לא ציין, שהברושים והאלונים הם עצים. האדם רואה ענפים וגבעז וכיו' אבל עץ אינו רואה, כי ה"עץ" כולל את הכלויות, והכלויות היא או ברוש או אלון. על כן יטען במידה של צדק ש"עץ" לא ראה.

יונה בן-שווין ניסה לראות את ה"עצים" ולעמוד על תכונותיהם כעצים. הוא פתח אשנב למחקר השוואתי של הפילוסופיה היהודית בשתי תקופות מרוחקות זו מזו, ועל כך הוא ראי לברכה. יבואו אחרים וימשיכו קו מחשבה פורה זה.

.ב.

מה משמעותו של המושג "רצף"? כבר לימדנו רבוינו הראשונים, שאין רצף זמן ללא התרבות, ואין רצף חללי ללא עצמים. אלו דנים בתהליכי של רצף ותמורה בהיסטוריה, וביתר דיוק - בהיסטוריה של רעיונות. אפשר להמשיל את התהילה, לפחות במקרה, לשעון: כל המסתכל בשעון, ولو רק

.א.

יונה בן-שווין, בספרו "הגות יהודית ב מבחון הדורות", משווה את הפילוסופיה היהודית בימי הביניים עם הפילוסופיה היהודית במאה העשeries, דרך נציגים בולטים בכל אחת מן התקופות: נציגיה של הפילוסופיה בימי הביניים משמשים ר' יהודה הלוי והרמב"ס, ושל העת החדשה - הרב קוק והרב סולובייצ'יק.

ידוע לכל שמספר הפילוסופים והוגי הדעות היהודיים, הרן בימי הביניים והן בעת החדשה, מגיע לשורות רבות. די אם נזכיר את ר' חסדיי קרשך ואת פרנץ רוזנצוויג, שני נציגים חשובים ביתר של הפילוסופיה היהודית, כל אחד בדורו, ולאណנו כלל במאמר על הרצף וה晤ורה של בן-שווין. על כן אפשר לטעון, שזונה הכניס את הגות היהודית ל"מתת סדום". מי שהתאים לה נקלטו,ומי שלא - נפלט. האם שיטה סלקטיבית זו אינה בעייתית במידה רבה?

נשנה באותו אדם מעת היותו ילד בן עשר ועד היותוulfם בן עשרים, נוכל לומר "הכל ולא כלום". אין בעלם אף תא אחד מותאי גופו של הילד ומעט מאד מתכונות נפשו. אולם בכל בוקר, כשקס הנער משנתו, הוא ואחרים זיהו אותו כאחד שהליך אטמול לשון. והוא ילד בן עשר ועלם בן עשרים אינם אלא אחד.

ג.

כך גם בהיסטוריה של הרעיונות, ובפרט ברעיונות היהודיים. בענין זה תורם יונה ברשון תרומה חשובה להבנת היחס בין רצף לתמורה. הנושא הראשוני, שדרכו הוא מגדים יחס זה, הוא השאלה: האם העולם נברא או קדמוני?

נראה, שבמחשבת המקרא ובמחשבת חז"ל אמייתותו של המשפט "העולם נברא" אינה מוטלת בספק, ובנושא קורא לוודאות מסוג זה - "ענינית".

עם פתיחת שערי המחשבה היהודית לפילוסופיה היוונית, ובפרט לאристוטלית, מתרבר שאפשר להטיל ספק באמייתותו של המשפט. הפילוסוף היהודי של ימי הביניים טוען, שהמשפט "העולם נברא" הוא נכון. אולם כדברי ברשורי-סמכותית. מכיוון שהפילוסוף הביניימאיאמין באמיותה המקראית, כמו חז"ל, הוא זוכה את הדעה האристוטלית מפני הדעה המקראית. לשון אחרת, בשביל חז"ל התוכן של המקרא הוא אינפורמציה, בשביל הפילוסוף של מי הביניים - הכרעה.

לפנינו, איפוא, רצף ותמורה. רצף - שהרי גם חז"ל וגם הפילוסוף של ימי הביניים האמינו בבריאת העולם. תמורה - שהרי טיב האמונה של חכמי ימי הביניים שונה מטיב האמונה של חז"ל.

גם בהיסטוריה של הרעיונות אנו עדים לסוגים שונים של רצף ושל תמורה. רצף גלי ורצף סמי, תמורה פתאומית ותמורה אטית. תמורה רעינונית אחת באה ודווחקת את קודמתה. לכארה, התמורה גלויה והרצף סמי. אך באמת, כמו בדוגמת לוחית הימים בשבועו, התמורה הגלואה היא פרי הרצף הסמי.

אפשר גם להמשיל את היחס בין הרצף והתמורה לתהליכי התבגרותו של האדם: במשך ימי חייו עוברים על האדם שני תהליכי. התהליך האחד הוא תהליך היוצרים תאימים חדשים וניוונים. התהליך זה נמשך מרגע הלידה ועד שעת מיתה. התהליך השני אטי ובלתי נתפס בעין. ובכל זאת, במשך מספר שנים מחליף האדם את כל תאי גופו. זהו רצף המביא לתמורה. התהליך השני הוא תהליך הצמיחה של האדם, גידולו, עמידתו, זקנתו, ושהותו. תהליך זה גם הוא אטי ורצוף אך אם הוא לא היה מתקיים לא היו מדברים על "תמורה" אלא על "תחלופה" פיזיולוגית של הגוף.

אם נऋף את שני התהליכי ונשאל מה

יר לומר,
השיטה,
ב- אדם
ברושים
פרטים,
אלונים.
א- צין,
האדם
ואה, כי
היא או
ול- צדק

"עדים"
א- פתח
ו- סופיה
ז- זר, ועל
ים- שיכו

יע- רצף
ל- לא
ר- צף
ק- פחות
לו- רק

של יונה בר-שווין. לא צריך להיות חכם הרזים כדי לדעת, שגם בדורותינו כמו הוגי דעתות אשר עסקו במתן טעמיים למצאות הבודדות (רב ש"ר הירש). ואך אלה אשר עסקו במציאות טעמיים למצאות הבודדות, על פי רוב הושפעו טעמייהם מאסכולות זרות, גם אם הם לא הודו בכך (ש"ד לוצאטו). אבל יש לומר, שישמן ההיכר של התקופה בתחום זה הוא הפילוסופיה של ההלכה, ובין נציגיה הבולטים נמנים הרב קוק והרב סולובייצ'יק.

ברור, שבמקרה זה התמורה אינה מתבטאת באינטראפטציה חדשה של תכנים ישנים ומקודשים, כי אם בעיצבו מחדש של כל מבנה ההלכה היהודית כמקשה אחת, על כל ריבבות המצאות וההלכות. ובכן, יש שני סוגים תמורה: תמורה של אינטראפטציה חדשה של תכנים שכבר ניתנה להם אינטראפטציה אחרת, ותמורה של שינוי מרכז הקובד של הנושא, כבמקרה שלנו, מן המוצהר הבודד אל המכול.

ה.

ירשה לי להוסיף דוגמה ממשית לנושא האחרון שהוא **המחשبة היהודית העממית**.

במאה הי"ח הולכת וגוברת ביהדות האשכנזית המוטיבציה ההתנagogית היהודית, המתבטאת בכך שהיא מעמידה קנה מידה להtanagogot הנקונה של אדם עפ"י מידת ה"יידישקייט" שלו. החידוש במוטיבציה התנagogית הוא, שהוא דוחק את رجال המוטיבציה העממית הישנה של "יראת שמים". ככלומר, יש כאן רצף של דתיות. אלא במקומות "יידישקייט" מتوزע דתיות, באה דתיות מتوزע "יידישקייט".

דוגמה שנייה לרצף ותמורה בהגות יהודית – **תורת הנבואה**.

חז"ל לא הרבו לעסוק בתורת הנבואה. את המעת שאמרו חז"ל בתורת הנבואה שיבץ הרמב"ם בתורת הנבואה שלו, ובכך מתבטאת הרצף. אולם הוא פירש את דבריו חז"ל לא לפיקש הגדולה והמדרש, כי אם בהתאם לתורת הנבואה שלו, הבינוי במידה רבה על הפסיכולוגיה ועל התיאולוגיה של תורה הנבואה האיסלאמית, ששאהה את מושגיה מהפילוסופיה האристוטלית. הרי כאן תמורה.

התמורה ממשיכה ומפתחת עד למאה העשרים בה נתנו הרב קוק והרב סולובייצ'יק אינטראפטציות לתורת הנבואה הרמב"ם. הרב קוק והרב סולובייצ'יק האמינו, כמו הרמב"ם, "שהאל מביא בני אדם". אולם כשהם באו להבהיר את מושגי היסוד של תיאורית הנבואה, הם פרשו אותן ברוח האזרמים הפילוסופיים של המאה ה"י"ט והכ' – האסכולה הניאו-קנטיאנית (הרבי קוק) והאקסיסטנציאליזם (הרבי סולובייצ'יק).

ד.

נושא שלishi שדרכו מדגים יונה את תהליך הרצף והתמורה הוא משנת טעמי המצאות. לכארה קיים כאן רצף מתמשך ביותר, שהרי טעמייהן של יותר ממאה מצאות כבר נזכר בתורה. לשנת טעמי המצאות יש יחס רצוף של יותר משלשת אלף שנים. בכל זאת, תקופה תקופה ותמורה. וכך חכמי ימי הביניים עסקו בטעמי המצאות של התורה שבכתב. חכמי הדורות האחרונים עוסקים בעיקר בטעם של ההלכה, בפילוסופיה המוסרית, המשפטית והמדינית המשתקפות בהלכה. כאן באה שוב לידי ביטוי ראייתו הכלכלנית

"הדורות במחן הגות היהודית?" שהרי אם ההגות אינה טעונה לתוכף נחי ולזכות שיפוט של הדורות הבאים, הרי אינה אלא עיתונאות באצטלה של פילוסופיה. על כן, הבו לנו הגות יהודית שנוכל לבחון את הדורות לאורה.

הדברים נאמרו בעבר עיון שנערך לכבוד צאת ספרו של יונה בן שושן בתאריך כ"ט בתשרי תשנ"ה.

*

מלבד הנושאים שהזכיר, בודק יונה בר-שושן בספרו נושאים נוספים המפתחים בדיאלוג בין תהליך הרצף והתמורה שב他对: היחס אל החכמה והמדע

האידיאל של החכם
הסמכות החוץ-הכלכית: מלך וציבור
הפילוסופיה של ההיסטוריה

*

הספר נקרא "הגות יהודית במחן הדורות". האס לא היה מן הראי לחבר חיבור על

יות חכם
כמו הוגי
למצאות
אליה אשר
דיזנות, על
לות זרות,
לוצאתו).
התקופה
לכה, ובין
זוק והרב
מתבטאת
ס' ישנים
ש של כל
אחד, על
זורה של
ס' שכבר
, ותמורה
בבמקרה
כלול.
ג' לאחריו
. ג'.
ב' יהדות
ג' יהוית
שהיא
הנכונה
יט" שבו.
יית' הוא,
וטיבציה
ס' ?
ב' מקום
ג' דתיות
ג' גילרין

ב"ה * **שי בר אילן** * חב' דתית גאגופית בע"מ
בנ' יהודה 41 ת"א * טל. 17-5271117 *

לעולם בחברה אינטלקטואלית

מתוך זהות רעיונית והכרת
"אמני תורה ועובדת"

**אם מזמינים אותנו להציג לחוג מטיילים
"שי בר אילן" חב' דתית וגאגופית.**

لتשלום בעולם שלושה מאפיינים:

- ◆ ארגון והדראה של מיטב המרצים הагאוגרפים בציור הדתי 18 שנות נסיעין.
- ◆ טויל נינוח ומקיף, בו מובחנת תמורה מלאה לכספר.
- ◆ טויל בחברה דתית - כפי שברצונך לפגוש, לבנות ולשוב ולפגוש. אנשי תורה ועובדת, מ"בר אילן", מהעיר, מהמושב ומהקיבוץ הדת!

נש mach לראותך עמננו באחד היעדים הבאים:

סין והאזור הרחוק * ספרד ופורטוגל * סקנדינביה * הCAF הצפוני, סקנדינביה ולנינגרד
* אלסקה * ארה"ב * אירופה - מזרח או מערב * דרום אמריקה * מרכז אמריקה ועוד

טלפון אחד - והחברה בקרוב אצלך

מחטיבים להערכות

דעת תורה ו דעת הציבור

תני הובטן במאמו' את מי משרת
הרפובלקאריתה? טען שתנועת "אמני תורת ועכורה"
ובצעירה מורת רוח מהריה העצשו של יצחק מאיר
ולגדר את המפרק בלבנה דומרטון, לא משם
ישיבת קיסריה אלא נזרת שלטון מושלם, אלא בסל-
שאנן הלאלטנברגית.

הבר הסביר שנותן הר' יצחק לוי, כמו שייזג את מהנגידי ההצעה, ותזכיר שכוכביה בצל העומדה לפבחן שאלת סמכות הר' מול סמכות המפלגה, בשורב לו מבקש להעניש לדעת תורה זותה וטו בכל דתנותו.

ולסתות המפל"ל. וטעמי וטעמי והגלה המפל"ל באורה דומוקרט. המפל"ל רועה סד לתת לבנינו את הבבורה והמקוב הדואי לדם בענייני תל-אביב. אך אין זאה בעו רוחנו נבד. ספיקות פוליטיות לא צל אטאום רצינה רצינה. השב ציריך לרעטס רעטס של כל מושבות בטהראן. פוליטיות, אך אין ובונם בענייני צבאות והווית עמל בוגלה והבבורה מוכבנת של הבבורה ושל נבנחו

ההנחייה של פוליטיקאים מסוימים לחת משקל
מכירע לדעת תורה, מעבר לתובכל לשלוחות הלכתיות
ולציגותם מיתריהם מחד גידולי והוראה
גיגיאן, ולציגותם מוסד ונוגת מושפע גדרלי והוראה
איסאך, דרב הגאנז באנטונג ברודו השתקפת
איסלטונג של האביזר החרבאיין.

ט' ג' 13' 24.1.95

"על יתדות וDEMOCRATIC"

יכול להיות אמן היקש, כי על כדי בזק מילון
אנגי תורה וברורו, יכול להיות שהם מוענים כי חוץ
השלבים המדוקומטניים בספה העברית לא מתחייב
תפישת הדריך, האמונה בו מוצב של גזרוי תורה
מוסכם לפסק לאזרע ולונגוואר מה שבערנאיין
שאלאם לאסוכן, יכול להיות שם גדרו בית המשפט
הפליטים כגדלו גם אני, שם הרו כי צירוף מולל
תוך רוחם כבביה, הרחבה, פחד אידיאל, תוהה
רוויין. אילים לשלוט וזה אונס על ימ' רוחבו יהווין בז-
אללן, נברר בז-אללן, בז-אללן, בז-אללן, בז-אללן, בז-אללן,

המציאות והתקיימות מאן והמתיקיות גם יותר מוגדרת בתרונה
בדרכו בדורות הושוכן על פיו תורה מוגדרת בתרונה
את אשר אמן פ███...
...אני מופרך
מנגן פוליטי חישב בתוכנו, הקובע כי יש לנו
מפליל, ומפני שפּרְפַּל' היא מפלגה תרונה,
מושricht אפריקני קיבל את פָּסִיל ותנכחים כה
פליטים אסלאמי עלי עירוני. אכן מוכנים שם מלחמה של
ישראל בגבורו ישרוד רכובם לאקץ את נסח
אגודאה, או ש"ס או צייז' באלה. אך שום מירה של
בפטול על הוראותו של גולו בשערל דוחית תפופה
על פון מקלל נבנה צבאי, גם בהצעותיו הנכונות
שליטות עם רישון קורתה שאריזות מילוט לזרע ונגמוץ
לעומת ריבון מילוט נושא לא-העוצמה. בנטן פרשטיין, כביבלוס,
לציבורו שברן כו-העוצמה. בנטן פרשטיין, כו-
בכתבם סחרר "הדרים בדורות" חמש מהלודן את
ביניים מהומות פוליטיות מושם ששה חלול הסט
לטלון, בנטן מורה קלי' גאנז אנד על סלסטון
טיפטול על הילדה ברוב רוח לא יא-יסכה והולכת...

1 נאמניתו ע"מ המפד"ל
הופכת ליותר חרדית
מוחה על שהוועידה לא הגדרה את
במפלגה כ"דמוקרטית"
על המשמרות של

מזהה עלי שואה "דמוקרטי"
מאת גדי רביבו
סופר האנשה

את מי משרתת
הdemokratia?
מצאת עלי הירבמן

ת' געת נאמני תורה ועובדיה
הכעה לנו זמן מה את מורה
רחה מהעובדיה, שמה לשבור-ל'
עבבה את האעת יצוקן מאר להגדיר את
לעומק תבעה דמוקרטיות. מביל להסביר
לשוב להאריך מלהצעה בועידרה,
לא קד הגדרת של הנושא, והוא
תבעה דמוקרטיות, אל הגדרת מדינת
ישראל עצמה כמדינת דמוקרטיות.
ולפניהם את ערכם הדמוקרטיים
ונזירם הבוגרים - ובפרט, מספקת ערך אשל
അמנים לתפקידו - את העובדים בודאי
ישראל, כמו כן, בין הגדרת מדינת
רפובליקת קיסר מתח בין הגדרת מדינה
שהגשה עליה לא ביעדר, מתח בין
על רשותם, לעצם לאין אחד לא לאל הכתה
התוצאות, וקצת לזרדים - ואין הוכחה כל
מעודדת לדודים - מוגדרת הדתית-ציונית מן מעם
הדגמה המודesta לך זו שסבירים וכו' .
זהו על הזרדים, מבדרי ואמי שסבירו שכםנות
המוחה הומטבם במקבל בתהבותה בחוץ ה- וכוה
וכי היברו בזורייתו - אין יקרים בזעירם
ובעבורה שמוור בשוק שביבו היה מפה ואננס'

...דומיניסטי...
...כל שתמעה תיליה שכותב سورות אל סבור כי יש
לבטל את פולין הדמוקרטי של מוג'נטינס'ק, ישראל, או
עתונן לתפוגה בראון או ברכות ואגשיות הבסיסיות
לעת ובאי כל אחד במנירון ללל והבל עז רה,
אבל לאו גזענותה שגדורה של דומיניסטי
הנהנה כמו של המפלגה, כי שטבה לעיל, היבטים
לហרין והסביר גם אלו שמנודה נוראה בעיניהם
בעקרון אסור לוותר עליה.

10.1.95

תצלפית

שלא שינו
אם חמלה

נאמני תורה ועכדרה
סירטמו הדעתה בה וב-
קביעות, ב' המודע'ל
מתתירות הויאל ובעוודתה
חוור את הצענה שהגשים אחד
הציגורים לפחות יוסטו את
המחלקה "במוציאראטיב" לשמה

המפלגה...
בכל מפלגה נשפט לא
לפלי' טמה, אלא בעיקר על פי
חבל שנאנגי טרי'ע
מכר. ומסיבות
ההשמרות לדומ היליס לתקופת
המציאות המפורל' על שורתה את
היעדר בועזיה לשנות

את שמה...
האם נעלמו מנאמני תור'ע
דברי חול' שבכו, כי בוכות
שלושה דברים נגאלו ישראל
מממץרים. אחד מהם הוא:
שללא שיינו את שמן...
המפורל לא זוקפה לשינוי

w"ג

הנִגְמָן

19 12 94

פרסומי התנועה

חברות

דמי חברות לשנת הכספים תשנ"ה – תשנ"ו (1995) הם:
משפחה – 60 ש"ח.
חברי הקב"ד, ייחידים וগמלאים – 30 ש"ח.
חברים צעירים – 30 ש"ח.
מנוי על "גילון" בלבד – 50 ש"ח.

החברים מתקשים להעביר בהקדם את התשלומים בהמחאה
לפקודת נאמני תורה ועובדיה, רח' חובבי ציון 46 פתח-תקוה,
49362, או באמצעות כרטיס אשראי בהוראה טלפונית,
טלפון: 03-9348862.

מערכת "גילון"

* טובה כהן * מאיר רוט * יואל ירדן * שמואל כהן * הדס גולדברג

תנועת "נאמני תורה ועובדיה" זקוקה לך!

כדי שעקראנותה ופעילוותה יופיצו ברבים ויזכו לتمיכה רחבה,
היא זקוקה לך ולרבים כמוך. אם יש באפשרותך להתנדב למען
התנועה באירוע חוג בית, בהעברת הרצאות, ביצוע עבודות
משרד וכד', נברך עלך.

ניתן ליצור קשר עם מזכירות התנועה בטלפון: 03-9348862.
בהתה ארגון בלתי רווחי, זקוקה תנועת "נאמני תורה ועובדיה"
لتמיכה כספית כדי להמשיך בפעילותה החיונית.

יש באפשרותך לחול שינויים, להביא לידיוב לבבות ולהשיב את
עקראנותה המקוריים של הציונות הדתית למקום הרاوي
בחברה הישראלית

ברצוני להציע לך לתרומות "נאמני תורה ועובדיה".

רצ"ב המהאה על סך _____ כדמי חברות / תרומה.

שם: _____ כתובות: _____ טל: _____

בhzאה לאור של נאמני תורה ועובדיה
הקיבוץ הדתי, ניתן להשיג את הספרים
הלו (המחקרים אינם כוללים דמי משולח):
גיוס בנות ושרות לאומי –
ד"ר יחזקאל כהן: 70 עמ', 14 ש"ח.

תלמוד תורה ושרות צבאי –
אוסף מאמרים: 57 עמ', 12 ש"ח.
הasha בתמורות הזמן –
אמנון שפירא וד"ר יחזקאל כהן:
85 עמ', 15 ש"ח.

אמונת חכמים –
שמעה פרידמן: 26 עמ', 8 ש"ח.
היחס ללימודיו חול ביהדות –
אוסף מאמרים: 88 ע"מ, 15 ש"ח.
לnochah הסלמה ביחס לעربים –
אוסף מאמרים: 88 עמ', 12 ש"ח.
הتورה והחיים – משנתו של הרב
חימם הירשנוזון –
בעריכת ד"ר יחזקאל כהן: 134 עמ', 20 ש"ח.

הציונות הדתית בתמורות הזמן –
אוסף מאמרים: 204 עמ', 25 ש"ח.

נשים בהנהגת הציבור –
ד"ר יחזקאל כהן: 108 עמ', 15 ש"ח.
גיוס הלהלה –
ד"ר יחזקאל כהן: 298 עמ', 38 ש"ח.

Tora and Avodah - The Idea and the Way –
Dr. M. Neoray, Dr. Y. Cohen:
32 עמ', חינוך.

הזמן יש לשולח אל:
נאמני תורה ועובדיה,
רחוב חובי ציון 46
(קניון לב העיר) פ"ת, 49362.